

บทสรุป อภิปราย และเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องสภาพการจัดการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียน
เอกชน กรุงเทพมหานคร สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ

1. ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียน
เอกชน ในกรุงเทพมหานคร
2. ศึกษาถึงความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอน
ระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนเอกชน ในกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากรในการวิจัย คือ
    - 1.1 โรงเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร แบ่ง
เป็น 3 ประเภท ดังนี้
      - 1.1.1 โรงเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษาขนาดเล็กจำนวน
21 โรงเรียน
      - 1.1.2 โรงเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษาขนาดกลางจำนวน
8 โรงเรียน
      - 1.1.3 โรงเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษาขนาดใหญ่จำนวน
25 โรงเรียน
- รวมมีโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างประชากรทั้งสิ้น 54 โรงเรียน

1.2 ผู้บริหาร คือ ครูใหญ่หรือผู้จัดการในโรงเรียนที่เป็นตัวอย่าง
ประชากรโรงเรียนละ 1 คน รวมมีผู้บริหารที่เป็นตัวอย่างประชากรทั้งสิ้น 54 คน

1.3 ครู คือ ครูประจำชั้นในโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างประชากร
โดยเป็นครูประจำชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนละ 1 คน และครูประจำชั้นอนุบาลปีที่ 3
โรงเรียนละ 1 คน รวมมีครูประจำชั้นที่เป็นตัวอย่างประชากรทั้งสิ้น 108 คน

1.4 พี่เลี้ยง คือ พี่เลี้ยงที่ปฏิบัติหน้าที่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 และ 3
ที่ครูประจำชั้นเป็นตัวอย่างประชากร มีจำนวน 60 คน (เนื่องจากบางโรงเรียนไม่มี
พี่เลี้ยง)

1.5 ผู้ปกครอง คือ ผู้ปกครองที่มีบุตรหลานเรียนอยู่ในโรงเรียนที่
เป็นตัวอย่างประชากร เป็นผู้ปกครองนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนละ 1 คน
ผู้ปกครองนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนละ 1 คน รวมมีผู้ปกครองที่เป็นตัวอย่าง
ประชากรทั้งหมด 108 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการแจกแบบสอบถามและทำแบบสำรวจเอง โดยใช้เวลาใน
การเก็บรวบรวมข้อมูลประมาณ 2 เดือน เก็บแบบสอบถามคืนได้ 384 ฉบับ คิดเป็น
ร้อยละ 69.79 และทำแบบสำรวจได้ 44 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 12.51 เนื่องจากมี
ความจำกัดเกี่ยวกับโรงเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษาบางแห่งไม่อนุญาตให้เข้า
ทำแบบสำรวจและเมื่อทำการสำรวจเพิ่มเติมแล้ว โรงเรียนบางแห่งก็อยู่ในช่วงใกล้
ปิดภาคการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลจากแบบสอบถาม แบบสำรวจมาหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบ
ของตารางและความเรียง ค่าตอบในส่วนปลายเปิดวิเคราะห์โดยนำมาจัดเป็นหมวด
หมู่และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบของตารางและความเรียง

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

ข้อมูลที่ได้จากการกรอกแบบสำรวจของผู้วิจัยและตอบแบบสอบถามของผู้บริหาร ครูประจำชั้น ผู้ปกครอง พี่เลี้ยง เมื่อนำมาวิเคราะห์พบว่า โรงเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษาขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีความแตกต่างกันในด้านการจัดดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน

ส่วนด้านความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูประจำชั้น ผู้ปกครอง และพี่เลี้ยง ที่เกี่ยวกับสภาพการจัด การเรียนการสอนด้านอื่นๆ ของโรงเรียนนั้นไม่มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน จึงขอเสนอผลการวิจัยดังนี้

1. การจัดสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน

1.1 โรงเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษาขนาดใหญ่ ส่วนมากจะมีพื้นที่สนามและเครื่องเล่นสนามเพียงพอกับจำนวนนักเรียน การดูแลรักษาและตกแต่งบริเวณโรงเรียนและอาคารเรียนก็จัดทำได้สะอาดเรียบร้อย และสวยงามมาก แต่ขนาดของห้องเรียนค่อนข้างจะคับแคบ เนื่องจากนักเรียนมีจำนวนมาก ทำให้นักเรียนทำกิจกรรมได้ลำบาก สิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ภายในห้องเรียนจัดได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับวัยผู้เรียนและสวยงามดี ขนาดของครุภัณฑ์, เครื่องเรือนที่ใช้ในห้องเรียนส่วนใหญ่จะเหมาะสมกับผู้เรียน นอกจากนั้นยังมีความยืดหยุ่นในการนำไปใช้ประกอบเป็นแบบใหม่ได้ ห้องที่นิยมจัดนอกจากห้องเรียนคือ ห้องดนตรี ห้องอุปกรณ์หรือห้องกิจกรรม

1.2 โรงเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษาขนาดกลางส่วนใหญ่จะมีพื้นที่สนามเพียงพอกับจำนวนนักเรียน แต่เครื่องเล่นสนามมีไม่เพียงพอ การดูแลรักษาและตกแต่งบริเวณโรงเรียนและอาคารเรียนโดยทั่ว ๆ ไปก็จัดทำได้ดีปานกลาง โรงเรียนบางแห่งก็จัดทำได้ไม่ค่อยดีนัก ส่วนขนาดของห้องเรียนนั้นมีเหมาะสมกับจำนวนผู้เรียน การรักษาความสะอาดเป็นระเบียบ การจัดสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ การจัดประดับตกแต่งห้องเรียน ส่วนใหญ่จัดทำได้ดีและเหมาะสมกับผู้เรียน แต่จะจัดทำได้ดีน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดของครุภัณฑ์ เครื่องเรือนที่ใช้ก็มีความสวยงาม มีความยืดหยุ่นในการนำไปใช้

1.3 โรงเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษาขนาดเล็ก ส่วนมากจะมีพื้นที่สนามและเครื่องเล่นสนามเพียงพอกับจำนวนนักเรียน แต่การดูแลรักษาและตกแต่งบริเวณโรงเรียนและอาคารเรียนให้เหมาะสมกับผู้เรียนนั้นจัดทำได้ดีปานกลาง บางแห่งก็จัดทำเหมาะสมกับผู้เรียนน้อย หรือไม่จัดทำเลย ภายในห้องเรียนก็ไม่ค่อยมีความสะอาดและเป็นระเบียบ การจัดสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ เช่น ป้ายนิเทศ จักรมุกกิจกรรม หรือศูนย์การเรียนรู้ก็จัดน้อยมาก บางแห่งก็ไม่จัดเลย นอกจากนั้นการตกแต่งห้องเรียนก็จัดทำได้ไม่เหมาะสมกับผู้เรียนนัก ขนาดของครุภัณฑ์ที่นักเรียนใช้ภายในห้องเรียนก็ไม่ค่อยเหมาะสมกับนักเรียนและขาดความยืดหยุ่นในการนำไปจัดเป็นรูปแบบใหม่

2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

โรงเรียนจะมีการกำหนดนโยบายในการจัดการเรียนการสอนไว้และได้มีการนำนโยบายไปปฏิบัติจริง แต่ส่วนใหญ่จะบรรลุเป้าหมายตามนโยบายได้ปานกลาง ส่วนหลักสูตรหรือแนวการจัดประสบการณ์นั้นนิยมใช้แนวการจัดประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดทำขึ้นเองมากที่สุด โดยใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1-2 พุทธศักราช 2522 ของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการเป็นแนวทางในการจัดทำ ซึ่งจากการจัดประสบการณ์ก็นำมาทำเป็นแผนการจัดประสบการณ์ และครูก็นำมาทำเป็นบันทึกกิจกรรมประจำวันส่งให้ครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่ตรวจลงหน้า 1 สัปดาห์ แล้วจึงนำมาสอน ซึ่งการจัดการเรียนการสอนนี้ครูทั้งชั้นอนุบาลปีที่ 2 และ 3 สอนอ่านเขียนภาษาไทย อ่านเขียนภาษาอังกฤษ และคณิตศาสตร์มากกว่าการสอนทักษะวิชาอื่น วิธีการสอนที่ครูใช้มากที่สุดเรียงตามลำดับคือ การเล่านิทานหรือเรื่องราวต่าง ๆ การเล่นเกม การใช้เพลงประกอบการสอน ลักษณะนิสัยที่ครูเน้นมากที่สุด 3 ประการในการจัดการเรียนการสอน คือ การให้ช่วยเหลือตนเอง ความมีระเบียบ และความรับผิดชอบ เมื่อนักเรียนทำผิดวินัยของห้องเรียนครูจะดำเนินการ โดยการตักเตือนและชี้แจง ถ้ายังทำผิดอีกจึงจะลงโทษ ถ้านักเรียนมีปัญหาในการเรียน ครูก็จะให้ความสนใจนักเรียนคนนั้นมากขึ้น และจะขอความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาจากผู้ปกครอง ซึ่งผู้ปกครองส่วนใหญ่ก็ให้ความร่วมมือดี สำหรับสื่อที่ครูใช้ในการจัดการเรียนการสอนนั้นมีจำนวนมาก

ลักษณะของสื่อการสอนของครูมีความเหมาะสมกับนักเรียนและเป็นสื่อที่ครูผลิตเอง หนังสือที่นักเรียนใช้นั้นผู้กำหนดคือ ครูใหญ่/อาจารย์ใหญ่ ปัญหาที่ครูพบเกี่ยวกับเรื่อง เครื่องเล่นคือ เครื่องเล่นมีไม่เพียงพอกับนักเรียน และเครื่องเล่นมีไม่ครบตามพัฒนาการที่ควรส่งเสริมของนักเรียน และนักเรียนไม่ค่อยมีเวลาเล่นเครื่องเล่น

ด้านการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนนั้น เมื่อนักเรียนเข้าแถวเคารพธงชาติแล้วจะสวดมนต์ บริหารร่างกายประกอบดนตรีต่าง ๆ ฟังการอบรมประจำวันของครูเวร ตรวจสุขภาพ เช่น เล็บมือ แล้วครูจะเริ่มสอนเวลาประมาณ 9.00 น. เมื่อทำกิจกรรมเสร็จแล้วจะพักรับประทานอาหารว่าง เข้า คือ นม ในช่วงเวลา 9.45-10.00 น. ต่อจากนั้นก็ทำกิจกรรมการเรียนการสอนต่อเมื่อถึงช่วงเวลา 11.00-11.30 น. พักรับประทานอาหาร ซึ่งส่วนใหญ่จัดเป็นข้าวและกับข้าว พร้อมของหวาน ต่อจากนั้นนักเรียนก็จะอาบน้ำ และนอนในช่วงเวลา 12.00-12.45 น. เมื่อตื่นนอน แต่งกายเรียบร้อยแล้วจะรับประทานอาหารว่าง คือ ขนมเป็นชิ้น ๆ ในเวลาประมาณ 14.15-14.30 น. บางโรงเรียนก็จะมีกิจกรรมในห้องเรียนต่อ บางโรงเรียนก็จะให้นักเรียนเล่นที่สนามหน้าโรงเรียนอยู่ปกครองรับกลับบ้านในเวลา 15.00 น.

ด้านการวัดและประเมินผลนั้น วิธีการวัดผลที่ครูใช้มากที่สุดคือ การตรวจผลงานหรือแบบฝึกหัด ครูจะวัดประเมินผลในช่วงปลายภาคเรียนและเมื่อนักเรียนทำกิจกรรมเสร็จแล้ว ปัญหาที่ครูพบในการวัดและประเมินผลนักเรียนคือ ครูไม่ค่อยมีเวลา และไม่มีเครื่องมือที่จะใช้ในการวัดและประเมินผล

ด้านการนิเทศ ครูจะได้รับการนิเทศการสอนจากผู้จัดการ/ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูใหญ่/อาจารย์ใหญ่ และที่ปรึกษาทางวิชาการประจำโรงเรียน ส่วนเจ้าหน้าที่จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนนั้นไปให้การนิเทศการสอนน้อยมาก เรื่องที่ครูต้องการได้รับการนิเทศมากที่สุดคือ การแก้ปัญหาพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียน และเทคนิควิธีสอน แต่ผู้บริหารให้การนิเทศในเรื่องแนวการจัดประสบการณ์ การผลิตและการใช้สื่อมากที่สุด แต่เรื่องการแก้ปัญหาพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนนั้นผู้บริหารไม่ได้นิเทศมากที่สุด

3. ความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร

เหตุผลที่ผู้ปกครองใช้เลือกโรงเรียนให้แก่นักเรียน คือ เดินทางไปกลับสะดวก โรงเรียนอยู่ใกล้บ้าน การจัดการเรียนการสอนที่ผู้ปกครองต้องการคือ เตรียมความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และสอนอ่านเขียนหนังสือ เพื่อเตรียมนักเรียนสอบเข้าชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และการจัดการเรียนการสอนที่โรงเรียนทำอยู่ตรงตามความต้องการของผู้ปกครองและเหมาะสมดีแล้ว ส่วนใหญ่ผู้ปกครองเห็นว่าครูสอนดีมาก เอาใจใส่ดูแลนักเรียนทั้งในและนอกเวลาเรียน กิจกรรมการเรียนการสอนที่ผู้ปกครองต้องการให้โรงเรียนจัดเพิ่มคือ การฝึกลักษณะนิสัยที่จำเป็นในการทำงานและการฝึกมารยาท และผู้ปกครองเสนอให้โรงเรียนจัดเตรียมความพร้อมให้นักเรียนด้วย ส่วนการจัดบริการโภชนาการ การจัดกิจกรรมพิเศษสำหรับนักเรียน เช่น กีฬา การจัดบริการรถรับ-ส่งนั้น ผู้ปกครองเห็นว่าโรงเรียนจัดทำได้ดีมาก

การจัดประดับและตกแต่งบริเวณสนาม อาคารเรียน ห้องเรียน การจัดระเบียบและความสะอาดในห้องเรียน จัดทำได้ดีปานกลาง สภาพของครุภัณฑ์ อุปกรณ์ เครื่องเล่นในห้องเรียน นอกห้องเรียนมีสภาพดีมาก ผู้ปกครองมีความเห็นว่ากิจกรรมที่โรงเรียนจัดเกี่ยวกับผู้ปกครองนั้น จัดได้ดีปานกลาง เป็นกันเองดี และผู้ปกครองต้องการให้โรงเรียนจัดปฐมนิเทศผู้ปกครองด้วย

4. องค์ประกอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับจัดการเรียนการสอน

บุคลากรผู้บริหารส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ส่วนครูและพี่เลี้ยงส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้บริหาร ครู และพี่เลี้ยงเกือบทั้งหมดเป็นผู้หญิง ผู้บริหารคัดเลือกครูด้วยเกณฑ์ต่อไปนี้ วุฒิต่างการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน และบุคลิกภาพดี ส่วนพี่เลี้ยงคัดเลือกด้วยการให้ทดลองปฏิบัติหน้าที่ก่อน

ค่านกิจกรรมนักเรียนและบริการต่าง ๆ โรงเรียนจัดบริการโภชนาการ ห้องพยาบาล การตรวจสุขภาพ บริการจัดรถรับ-ส่ง และจัดกิจกรรมนักเรียนในค่าน

การจัดกีฬา การแสดงของเด็ก และอื่น ๆ โรงเรียนจัดทำได้ก็เป็นส่วนใหญ่

ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ครูกับผู้ปกครองจะดีพบกันเมื่อผู้ปกครองมาส่งลูกเข้าโรงเรียน และใช้วิธีโทรศัพท์ และจดหมายในการสื่อสาร

อภิปรายผล

จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีความแตกต่างกันในการจัดสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน โดยจะเห็นได้ชัดเจนว่า โรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดกลางจะจัดได้ดีกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก อาจเป็นเพราะว่า การจัดตั้งโรงเรียนเอกชนเป็นการดำเนินงานด้านธุรกิจ โรงเรียนขนาดใหญ่ ย่อมมีเงินลงทุนมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก จึงทำให้สามารถจัดสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน เช่น สนามหญ้า อาคารเรียน ห้องเรียน ห้องน้ำ ฯลฯ ได้สวยงาม เพราะอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เหล่านี้ นอกจากจะเป็นการทำให้สวยงาม สะอาดสดใส เพื่อให้เหมาะกับวัยและความชอบของผู้เรียนแล้ว ก็ยังเป็นการจัดเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้พบเห็นและแข่งขันกับโรงเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษาอื่น ๆ ที่ใกล้เคียงด้วย

การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษานี้ไม่ได้เป็นการศึกษาภาคบังคับ และรัฐบาลก็สนับสนุนให้หน่วยงานทั้งของรัฐและเอกชนเป็นผู้ดำเนินการ แม้นโยบายการจัดการศึกษาจะมีระบุไว้ในแผนการศึกษาชาติอย่างชัดเจนก็ตาม แต่เมื่อมาถึงการปฏิบัติจริงแล้ว ผู้ปฏิบัติโดยเฉพาะหน่วยงานของเอกชนก็จะปฏิบัติตามนโยบายของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งจะกำหนดค่านิยมความคิดเห็นของผู้บริหาร ดังนั้นผู้ที่ได้รับอิทธิพลจากนโยบายของผู้บริหารอย่างเต็มที่ก็คือ นักเรียน ซึ่งนักจิตวิทยา และนักการศึกษาก็ได้มีความเห็นตรงกันแล้วว่า นักเรียนระดับก่อนประถมศึกษานี้กำลังอยู่ในวัยที่มีการพัฒนาสูงสุดในทุก ๆ ด้าน ประสบการณ์ทุกอย่างที่ได้รับในวัยนี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อชีวิตในอนาคต ดังนั้นนโยบายในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรหรือแนวการจัดประสบการณ์ การจัดการเรียนการสอน และองค์ประกอบอื่น ๆ ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กวัยนี้จึงควรได้รับการดูแลเอาใจใส่จากผู้เกี่ยวข้องอย่างแท้จริง

การที่แนวการจัดประสบการณ์ที่ใช้อยู่ในโรงเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษา ส่วนใหญ่เป็นแนวการจัดประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดทำขึ้นเองโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1-2 พุทธศักราช 2522 ของหน่วยศึกษานิเทศ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เป็นแนวทางนั้น อาจมีทั้งข้อดี ข้อเสีย คือ

ข้อดี คือ โรงเรียนมีอิสระที่จะจัดดำเนินการสอนตามแนวความคิด กำลังทรัพย์ บุคลากร สภาพท้องถิ่น ฯลฯ เมื่อมีอิสระในการทำงานก็จะทำให้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดเท่าที่ทำได้ นอกจากนี้โรงเรียนจะมีการแข่งขันกันดำเนินงานทุกด้าน เพื่อให้โรงเรียนของตนมีชื่อเสียง เป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป ซึ่งก็หมายถึงการที่จะมีนักเรียนมาเข้าเรียนในโรงเรียนของตนมากขึ้น จากเหตุดังกล่าวจะทำให้มีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ กัน และทำให้สามารถค้นพบการจัดการเรียนการสอนที่ดีและเหมาะสมกับเด็กได้

ข้อเสีย คือ โรงเรียนขาดความรับผิดชอบ และไม่มีความเข้าใจหลักการจัดการศึกษาให้แก่เด็กวัยนี้ ก็จะทำให้สอนไปอย่างผิด ๆ ถูก ๆ ซึ่งเป็นผลร้ายต่อการสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของเด็กอย่างยิ่ง และถ้าโรงเรียนขาดจุดยืนที่แน่นอนในการพัฒนาเด็กก็จะทำตามความนิยมที่ผิด ๆ เช่น สอนหนังสือให้แก่เด็กที่ยังไม่พร้อม เป็นต้น

จากการออกไปสำรวจตามโรงเรียนต่าง ๆ ผู้วิจัยสังเกตพบว่า การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร มีการจัดการเรียนการสอนอยู่ 3 ลักษณะ คือ

1. โรงเรียนที่จัดสอนหนังสือเพียงอย่างเดียว โรงเรียนประเภทนี้เมื่อเข้าแถวเคารพธงชาติเรียบร้อยแล้ว ก็จะเริ่มเรียนหนังสือในวิชาต่าง ๆ ตามตาราง 10.00 น. พักรับประทานอาหารว่าง วิ่งเล่นในสนามบ้าง แล้วก็เข้าห้องเรียนหนังสือ ต่อ 11.00-11.30 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน 12.00-12.45 น. ทอนบายคืนนอน แล้วก็รับประทานอาหารว่าง แล้วบางแห่งก็เรียนหนังสือต่อ บางแห่งก็ให้วิ่งเล่น รอผู้ปกครองมารับกลับบ้าน โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนแบบนี้ ถ้าเป็นโรงเรียนที่อยู่

บริเวณที่ประชาชนมีฐานะปานกลางหรือยากจนก็จะมีการจัดสิ่งแวดลอมในการเรียนรู้
 ค่อนข้างน้อย หรือมีการจัดปานกลาง แต่ในห้องเรียนจะไม่มีของเล่นเลย หรือมีก็น้อย
 ขึ้น ถ้าเป็นโรงเรียนที่อยู่ในบริเวณที่ประชาชนมีฐานะดี โรงเรียนก็จะจัดสิ่งแวดลอม
 อาคารสถานที่อย่างสวยงาม แต่ไม่จัดของเล่นไว้ในห้องเรียน จะจัดของเล่นไว้ในห้อง
 กิจกรรม โดยจะมีของเล่นที่ทันสมัย สวยงาม มีจำนวนพอเหมาะที่นักเรียน 1 ห้องเรียน
 มาเล่น แต่เด็กจะไม่ได้เล่นของเล่นนี้ทุกวัน และจะไม่มีตารางกำหนดเวลาเข้าเล่นที่
 แน่นอน เด็กจะได้เล่นหรือไม่อยู่ที่ดุลพินิจของครู ถ้าเห็นว่าเด็กเบื่อ หรือเหนื่อยล้าคือ
 การเรียนแล้ว ครูจึงจะนำมาเล่น จากการสังเกตพบว่า เนื้อหาวิชาที่สอนและหนังสือ
 ที่ใช้ยากเกินไปสำหรับเด็กวัย 4-6 ขวบ ที่ควรจะเรียน บางแห่งก็เรียนหนังสือที่ใช้
 สอนในชั้นประถมปีที่ 1 มีการท่องจำศัพท์ภาษาอังกฤษ มีการบวกเลข 2 หลักขึ้นไป
 ที่มีการทศและขอยืมด้วย

2. โรงเรียนที่มีการเตรียมความพร้อมและสอนหนังสือด้วย เมื่อเด็กเข้าแถว
 เคารพธงชาติ แล้วครูจะสอนหนังสือ ถ้านักเรียนทำงานตามที่ครูกำหนดเสร็จแล้วก็
 สามารถไปเล่นของเล่นที่จัดไว้ในห้องได้ โรงเรียนประเภทนี้ในตารางกิจกรรมประจำ
 วันจะไม่มีเพียงวิชาต่าง ๆ เท่านั้น แต่จะมีการเตรียมความพร้อมด้วย เช่น ฝึกเขาว
 เกมการศึกษา, ปั้น, พับ-ฉีก ปะกระดาษ เป็นต้น โรงเรียนประเภทนี้มักจะจัด
 สิ่งแวดลอมในการเรียนรู้อย่างดี และสวยงาม มีของเล่นในห้องเรียนตั้งไว้หลังห้อง
 บางแห่งก็จะจัดของเล่นเป็นมุม เช่น มุมหนังสือ มุมเกมการศึกษา แต่ไม่มีวัตถุประสงค์
 หรือวิธีการในการเข้าไปเล่นอย่างชัดเจน หรือบางแห่งไม่จัดของเล่นในห้องเรียน
 แต่จัดของเล่นไว้ในห้องกิจกรรม บางแห่งก็จัดไว้ในห้องสมุดหนังสือ-ของเล่น ซึ่งจะมี
 ตารางกำหนดแน่นอนว่าวันใด เวลาใด ที่เด็กห้องใดจะเข้าใช้ห้องนี้ นอกจากนั้น
 โรงเรียนประเภทนี้มักจะมีกิจกรรม วาดน้ำ คนตรี คุวิทีโอ ให้นักเรียนด้วย เมื่อ
 รับประทานอาหารกลางวัน เช้านอน รับประทานอาหารว่างของบ่าย แล้วบางแห่งก็ให้
 เด็กทำกิจกรรมต่าง ๆ บางแห่งก็ให้วิ่งเล่นในสนามร่อยผู้ปกครองรับกลับ

สำหรับเนื้อหาบทเรียนหรือหนังสือที่ใช้ ส่วนใหญ่ก็เหมาะสมกับวัยของ
 ผู้เรียน แต่บางส่วนก็ยากเกินไปเช่นกัน

3. โรงเรียนที่เน้นการเตรียมความพร้อมและสอนหนังสือน้อยมาก หรือจัดการเรียนแบบศูนย์การเรียน โรงเรียนประเภทนี้จะมีผู้บริหารที่เข้าใจหลักการจัดการศึกษาแบบอนุบาล และมีจุดยืนที่แน่นอนในการจัดการศึกษา รวมทั้งมีความตั้งใจจริงในการปฏิบัติหน้าที่ด้วย ดังนั้นโรงเรียนประเภทนี้จึงมักจะจัดสิ่งแวดล้อมทุก ๆ ด้านภายในโรงเรียนได้อย่างสวยงาม และถูกต้องตามหลักการจัดการศึกษาให้แก่เด็กในวัยนี้ แม้จะมีจุดบกพร่องบางประการ ก็จะได้รับเอาใจใส่และแก้ไข ปรับปรุง เช่น บริเวณโรงเรียนแคบเกินไป ทางโรงเรียนก็แก้ไขโดยให้เด็กลงพักเวลาไม่ตรงกัน เป็นต้น เด็ก ๆ จะได้รับการดูแลเอาใจใส่จากครูที่ได้รับการแนะนำและฝึกฝนมาอย่างดี ห้องเรียนจะจัดตกแต่งอย่างสวยงาม และมีของเล่นในห้องเรียนจัดเป็นมุม หรือเป็นศูนย์การเรียน เช่น มุมหม่อ มุมบ้าน มุมบล็อก มุมเกมการศึกษา เป็นต้น

เมื่อเข้าแถวเคารพธงชาติแล้ว เด็กจะมาเข้าห้องเรียน เรียนเนื้อหาที่คัดเลือกกว่าเหมาะสมที่เด็กควรจะได้เรียนรู้ได้ไม่ยาก และเตรียมความพร้อมได้ด้วย โดยมีการบูรณาการระหว่างเนื้อหาวิชาต่าง ๆ และกิจกรรม เช่น ในสัปดาห์นี้ภาษาไทยจะสอนอ่าน ก-ฮ ฝึกลากเส้นสีลามือ คณิตศาสตร์ ห่องค่ากลอนเลข 6 ค่าของเลข 6 สัญลักษณ์ ของเลข 6 เตรียมความพร้อมสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตด้วยเรื่องมารยาทในการรับประทานอาหาร เสริมสร้างลักษณะนิสัยด้วยเรื่อง การมีสัมมาคารวะ เตรียมความพร้อมด้วยการเปรียบเทียบรูปภาพจาน ช้อน ส้อม แก้วน้ำใบใหญ่ ใบไหนเล็ก ศิลปะก็ตัดปะเลข 6 เป็นต้น ในตอนเช้าเมื่อเข้าแถวแล้วครูจะสอนเนื้อหาวิชาดังกล่าว เมื่อเด็กรับประทานอาหารว่าง แล้วก็เข้าศูนย์การเรียน หรือมุมที่จัดไว้ในห้อง โดยมีจุดประสงค์ที่ชัดเจนแล้วเด็กก็รับประทานอาหารกลางวัน นอนพักนอน ตื่นนอนก็รับประทานอาหารว่าง แล้วก็ทำกิจกรรมทบทวนในตอนเช้า และรอผู้ปกครองรับกลับ โรงเรียนแบบนี้จะมีความสัมพันธ์กับผู้ปกครองเป็นอย่างดี เพื่อทราบความเจริญก้าวหน้าของเด็กโดยตลอดทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน โรงเรียนมักจะมีสมุดสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน ใน 1 สัปดาห์ก็มักจะมีวันหนึ่งที่กำหนด เช่น วันพุธ หรือวันศุกร์ เป็นวันที่เรียนไม่ต้องแต่งเครื่องแบบนักเรียน และมีการแสดงพิเศษในวันนั้น เช่น เชิดหุ่น เล่านิทาน เป็นต้น นอกจากนั้นในภาคการศึกษาหนึ่งก็จะมีพานักเรียนออกไปทัศนศึกษานอกสถานที่ เช่น เขาคิน เป็นต้น

นอกจากนั้นยังพบว่า ครูโรงเรียนอนุบาลเอกชนมีวุฒิทางการศึกษาจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมากที่สุด รองลงมาคือ วุฒิ ปกศ.ต้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เอื้อพร โอนพรัตน์วิบูล (2525 : บทคัดย่อ) ว่า วุฒิการศึกษาของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ส่วนใหญ่มีวุฒิมัธยมศึกษาปีที่ 5 รองลงไปคือ วุฒิ ปกศ.ต้น และ ปกศ.สูง ตามลำดับ และผลการวิจัยของ ศุภลักษณ์ วสันตวิวงศ์ (2515 : บทคัดย่อ) ซึ่งพบว่า โรงเรียนอนุบาลเอกชนมีครูประจำชั้นที่ขาดวุฒิทางการศึกษาค้นอนุบาลเป็นจำนวนมาก ส่วนเกณฑ์ที่ผู้บริหารใช้ในการคัดเลือกครูมากที่สุดคือ วุฒิทางการศึกษา รองลงมาคือ ประสบการณ์ทางการสอน และบุคลิกภาพ แสดงให้เห็นชัดเจนว่า ผู้บริหารมีนโยบายรับครูที่มีวุฒิทางการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมาเป็นครูสอนมากกว่าวุฒิอื่น ซึ่ง ศีลา จานียโยธิน (2527 : 49) ได้กล่าวไว้ว่า

การเรียนทางวิชาการสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการเตรียมครูผู้สอนระดับปฐมวัย ยังมีผู้เข้าใจผิดอยู่มาก ถ้าสอบเขาเรียนอะไรไม่ไฉนแล้วจึงให้ไปเรียนเป็นครูอนุบาล หรือยืนยันการศึกษาภาคปฏิบัติโดยละเลยความรู้อื่นๆ หรือกล่าวหาว่า "เพียงแค่อออนุบาลเท่านั้น จะเรียนไปถึงไหนกัน ไม่จำเป็นเพียงฝึกงานให้คล่องก็พอแล้ว" เพราะเด็กเล็ก ๆ ทุกคนคาดหวังใจครูของเขาเป็นประจักษ์จากราหรือพจนานุกรมที่เห็นโคนี่เอง จึงจำต้องเลือกบุคคลที่จะเข้ามาเป็นครูอย่างระมัดระวัง ตัวอย่างเช่น ถ้าเด็กวัย 4 ขวบ นำกิ่งก้อเข้ามาเพื่อถาม คำถามที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับชีวิตวัย 4 ขวบนั้น นอกจากครูจะไม่สามารถตอบได้ เพราะไม่เคยเรียนรูมาแล้ว ครูจะยังแสดงอาการรังเกียจเอะอะ หรืออู๋ ประณามให้เด็กตกใจหรืออาย หรืออาจถูกทำโทษเมื่อเป็นเช่นนี้โอกาสที่ประเทศไทยอาจจะได้นักวิทยาศาสตร์ที่รุ่งโรจน์อีกคนหนึ่งในอนาคต ก็กลายเป็นว่าเด็กเป็นนักเรียนวิทยาศาสตร์ที่ไม่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ไม่กล้าถามอะไรครูอีก

ดังนั้น การคัดเลือกบุคลากรในโรงเรียนอนุบาลจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง

จากผลการวิจัยที่พบว่า เหตุผลที่ผู้ปกครองใช้เลือกโรงเรียน คือ เดินทางไปกลับสะดวก และโรงเรียนอยู่ใกล้บ้านนั้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วาสิ ปรุ่งสิงห์ (2523 : บทคัดย่อ) โดย วาสิ ปรุ่งสิงห์ พบว่า เกณฑ์ในการเลือกโรงเรียนของ

ผู้ปกครองข้อแรกคือ โรงเรียนอยู่ใกล้บ้านหรือที่ทำงาน และการที่ผู้ปกครองมีความเห็นว่า การจัดการเรียนการสอนที่โรงเรียนจัดทำอยู่ตรงตามความต้องการของผู้ปกครอง และเหมาะสมดีแล้ว แต่ผู้ปกครองก็เสนอแนะให้โรงเรียนจัดเตรียมความพร้อมให้เด็กด้วย ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุทธิ ฤกษ์ศุภสมพล (2523 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความรู้ทางด้านจิตวิทยาพัฒนาการเด็กเป็นอย่างดี และมีความเห็นว่า นโยบายการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเตรียมความพร้อมแก่เด็กอนุบาล โดยเฉพาะนั้นมีผลดีมากกว่าผลเสีย แต่ผลการวิจัยนี้ ชัดแย้งกับคำกล่าวของ วาสิ ปรงสิงห์ (2524 : 126) ที่ว่า กิจกรรมที่พบมากที่สุดโรงเรียนอนุบาลเอกชนได้แก่ กิจกรรมเน้นเนื้อหาวิชาการที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากผู้ปกครองต้องการให้ลูกเก่งตั้งแต่ยังเล็ก ๆ หรือคำกล่าวของ กมลา โอสสถานุเคราะห์ (2520 : 167-168) ที่ว่า

โรงเรียนอนุบาลที่ขาดจุดยืนในการพัฒนาเด็ก จึงถูกคลื่นของ ความต้องการที่เกิดจากความเข้าใจผิดของผู้ปกครองพัดพา ไป กังเช่น ผู้ปกครองขอมอบให้โรงเรียนสอนหนังสือมากกว่าการ เตรียมความพร้อม เมื่อผู้ปกครองมาโรงเรียนก็โอดอนคามา

การที่ผลการวิจัยขัดแย้งกับคำกล่าวข้างต้น คงจะเป็นเพราะว่า ผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถามเป็นผู้มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ปริญญาโท เป็นส่วนใหญ่ จึงมีความเข้าใจถึงหลักการจัดการศึกษาให้แก่เด็กในวัยนี้ ส่วนการที่ผู้ปกครองยังต้องการให้สอนหนังสือเพื่อเตรียมสอบเข้าชั้นประถมศึกษา 1 ด้วยนั้น คงเป็นเพราะนโยบายของโรงเรียนที่รับเด็กเข้าเรียนก่อนในชั้นประถมศึกษา 1 โดยสอบคัดเลือกเด็กที่สามารถทำข้อสอบที่เน้นการอ่าน เขียน และคิดเลขของโรงเรียนได้ ผู้ปกครองจึงต้องการให้เรียนหนังสือด้วย เพราะอย่างไรก็ตาม บุตรหลานของตนก็ต้องเข้าเรียนในชั้นประถมศึกษา 1 อยู่กันเอง ซึ่งเรื่องนี้ คร.รุ่ง แก้วแดง (2531 : 122) กล่าวว่า

ปัญหาที่สองคือ เรื่องของกระบวนการในการเรียนการสอน หรือการเตรียมความพร้อม โรงเรียนอนุบาลของเอกชนสอนแบบกวดวิชามากเกินไป แต่อาจจะแก่เฉพาะที่อนุบาลจะแก่ไม่ไค้ เพราะอนุบาลบอกว่า สอนแบบนั้นเพื่อให้เด็กสอบประถมปีที่ 1 ไค้ เมื่อแก่ไม่ไค้ก็จะคงแก่ที่ประถมโดยเชิญโรงเรียนประถมที่คงสอบเขาประถมปีที่ 1 มาสัมภาษณ์ เราจะต้องปรับให้การเรียน

การสอบในชั้นอนุบาลเป็นรูปแบบของการเตรียมความพร้อมมากกว่าการสอนหนังสือ ส่วนเนื้อหาอาจมีก็ใด แต่ก็ขอให้ในรูปแบบของการเรียนปนเล่น

และจากบทความของ พ้าใหม่ (2523 : 27) กล่าวว่า เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาเอกชนมีนโยบายเน้นในการเรียนการสอนในระดับอนุบาลเป็นแนวเตรียมความพร้อมโดยขอร้องให้ฝ่ายโรงเรียนประถมที่สอบเข้าประถมปีที่ 1 ให้ปรับวิธีสอบให้เป็นแบบที่ไม่ขัดกับแนวเตรียมความพร้อมของอนุบาล ก็จะเป็นที่หวังได้ว่าการสอบเข้าชั้นประถมปีที่ 1 ค่อยไปคงจะเน้นให้เข้ากับแนวเตรียมความพร้อมของอนุบาลมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ในปัจจุบันนี้ นโยบายการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของเอกชนมีแนวโน้มไปในทางการเตรียมความพร้อมมากขึ้น เนื่องจาก คร. รุ่ง แก้วแดง เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน คนปัจจุบันมีนโยบายอย่างชัดเจนที่จะให้จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาแบบเตรียมความพร้อมรวมทั้งจะดำเนินการประสานความเข้าใจในการจัดการศึกษาให้ต่อเนื่องกันระหว่าง การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนอนุบาลกับการสอบเข้าเรียนชั้นประถมปีที่ 1 ในโรงเรียนประถมศึกษา นอกจากนั้น ผู้ปกครองเองก็ยังมีความต้องการให้โรงเรียนจัดการเตรียมความพร้อมให้แก่บุตรหลานของเขาด้วย โรงเรียนอนุบาลจึงควรตระหนักถึงข้อเท็จจริงต่าง ๆ และบทบาท หน้าที่อันสำคัญยิ่งของโรงเรียนที่จะส่งผลกระทบต่อเด็กนักเรียนในความรับผิดชอบของตน

2. จากการตอบแบบสอบถามและพูดคุยกับผู้ปกครอง พบว่า ผู้ปกครองมีความต้องการที่จะแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนกับโรงเรียนมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และผู้ปกครองบางส่วนมีความต้องการความใกล้ชิดสนิทสนม และเป็นกันเอง จากบุคลากรในโรงเรียนมากกว่าที่เป็นอยู่

3. การคัดเลือกผู้ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับใกล้ชิดกับเด็กไม่ว่าจะเป็นครู พี่เลี้ยง คนงานภารโรง ผู้ประกอบอาหาร ฯลฯ ควรพิจารณาเลือกบุคคลที่เหมาะสม

อย่างแท้จริงไม่ว่าจะเป็นในด้านวิชาการศึกษา ลักษณะนิสัย บุคลิกภาพ ความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กในวัยนี้ ฯลฯ เพราะบุคคลต่าง ๆ เหล่านี้จะต้องมาปฏิบัติหน้าที่ที่สำคัญยิ่งในการสร้างคนให้มีความสมบูรณ์ทั้งกายใจในอนาคต

4. บุคลากรไม่ว่าจะเป็นครู พี่เลี้ยง ควรได้รับการศึกษาแบบต่อเนื่อง ควรได้รับการฝึกอบรมก่อนประจำการและขณะประจำการ รวมทั้งได้รับการนิเทศงานการจัดการเรียนการสอนอย่างใกล้ชิด เพื่อให้ดำเนินงานได้อย่างเชื่อมั่นและควรได้รับความรู้ทางวิชาการอยู่เสมอ

5. หน่วยงานของรัฐควรได้เข้าสนับสนุนโรงเรียนที่มีปัญหาในค่านอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม หรือด้านการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนที่ตั้งขึ้นเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน โรงเรียนในชุมชนแออัด

6. เนื่องจาก พบว่า การจัดเครื่องเล่นของโรงเรียนโดยทั่วไปจะจัดไว้เป็นห้องกิจกรรมต่างหากไม่ได้อยู่ในห้องเรียน หรือบางแห่งก็จัดไว้ในห้องเรียน เป็นมุมต่าง ๆ แต่ก็ยังเป็นเพียงการให้เล่นเฉย ๆ ซึ่ง ราศี ทองสวัสดิ์ (2528 : 349) ได้กล่าวไว้ว่า การเล่นอย่างมีวัตถุประสงค์ เป็นระบบ โดยให้เด็กใช้ความคิดและเหตุผลจะเป็นประโยชน์ต่อเด็กมาก จึงขอเสนอการจัดแบบศูนย์การเรียนของ ลัดดา นิลมณี ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนเด็กอนุบาลแบบเรียนปนเล่น เป็นการเล่นที่มีวัตถุประสงค์ และได้จัดระบบไว้อย่างดี ขอให้ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนได้พิจารณาถึงคุณค่าและประโยชน์เพื่อจะได้นำไปใช้ในโรงเรียนของท่านบ้าง

7. จากกรอกรอสำรวจการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษา พบว่า มีเด็กอายุ 3-4 ขวบอยู่ในโรงเรียนเป็นจำนวนมาก ซึ่งการจัดการศึกษาสำหรับเด็กวัยนี้ยังไม่มีแนวการจัดประสบการณ์กำหนดไว้ ผู้ที่เกี่ยวข้องจึงควรให้ความสนใจสร้างแนวการจัดประสบการณ์ให้

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ควรได้มีการวิจัยเรื่อง แนวการจัดประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดทำ
ขึ้นเอง
2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับหนังสือหรือแบบฝึกเตรียมความพร้อมทั้งที่มีอยู่
ในห้องคลาสิกและที่โรงเรียนจัดทำขึ้นเอง
3. ควรมีการวิจัยเรื่องวิธีการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียน